

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลของการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล และจำแนกความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ โดยพิจารณาความแตกต่างตามระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 ประกอบด้วยความพร้อม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติม ด้านความตั้งใจ มุ่งมั่น และด้านการรับรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพทั้ง 8 บทบาท ได้แก่ บทบาทผู้ให้การดูแล บทบาทครูผู้ให้ความรู้ บทบาทผู้ให้คำปรึกษา บทบาทผู้ร่วมงาน บทบาทผู้นำ บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง บทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ และบทบาทผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน นำมาวิเคราะห์และคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาได้เท่ากับ .93 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ .91 แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ จากนั้นจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และจำแนกความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล โดยพิจารณาความแตกต่างตามระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ด้วยสถิติไค-สแควร์ (chi-square)

สรุป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จำนวน 140 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 92.1 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 20 – 22 ปี มากที่สุด ร้อยละ 74.3 อายุเฉลี่ยประมาณ 22 ปี มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด คือร้อยละ 30.7 รองลงมาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 29.3

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพและความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลของนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมากคือ ร้อยละ 57.2 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ร้อยละ 41.4 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านความตั้งใจ มุ่งมั่น ร้อยละ 60 สำหรับด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 68.6 และความพร้อมด้านการรับรู้เกี่ยวกับประสบการณ์อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 58.5

พิจารณาแต่ละด้านพบว่าความพร้อมด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติมทั้ง 8 บทบาทอยู่ในระดับมากทุกบทบาทคือ ร้อยละ 36.5 – 57.1 ส่วนความพร้อมด้านความตั้งใจ มุ่งมั่นในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ พิจารณาตามรายหมวดทั้ง 8 บทบาท พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก 7 บทบาทคือ ร้อยละ 44.3 – 59.4 ส่วนอีก 1 บทบาทคือ บทบาทผู้ร่วมงานมีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับหมวดความพร้อมด้านการรับรู้ประสบการณ์ในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ พิจารณาตามรายหมวดทั้ง 8 บทบาท พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก 7 บทบาท ร้อยละ 48.6 – 67.2 ส่วนอีก 1 บทบาทคือ บทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้บริโภคมีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาความพร้อมรายด้านทั้ง 8 บทบาท สรุปได้ดังนี้

2.1 บทบาทผู้ให้การดูแล นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมในด้านการรับรู้เกี่ยวกับประสบการณ์อยู่ในระดับมาก คือร้อยละ 67.2 รองลงมา ความตั้งใจ มุ่งมั่น และการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติม และพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่ตอบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยให้เหตุผลดังนี้ การเตรียมตัวพบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ ภาระงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวิชามากเกินไป รองลงมาคือไม่มีการวางแผนในเรื่องการเตรียมตัวไว้ล่วงหน้า และเอกสารหรือข้อมูลทางด้านวิชาการมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ส่วนความตั้งใจ มุ่งมั่น พบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นและไม่มีแรงจูงใจ สำหรับการรับรู้ประสบการณ์พบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ มีประสบการณ์ตรงน้อยในการดูแลผู้ป่วยภาวะวิกฤติ เช่น การช่วยฟื้นคืนชีพ การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ เป็นต้น

2.2 บทบาทครูผู้ให้ความรู้ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านการรับรู้เกี่ยวกับประสบการณ์อยู่ในระดับมาก คือ ร้อยละ 67.9 รองลงมา ความตั้งใจ มุ่งมั่น และการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติม และพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่ตอบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยให้เหตุผลดังนี้ การเตรียมตัวพบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือไม่มี

เวลาและให้ความสนใจน้อยในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม รองลงมาคือเตรียมตัวได้ไม่ค่อยดี ส่วนความตั้งใจ มุ่งมั่น พบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ ไม่มีความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้เนื่องจากไม่ค่อยมีประสบการณ์ สำหรับการรับรู้ประสบการณ์พบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือมีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้หรือการให้สุขศึกษาน้อย ส่วนใหญ่เป็นการให้สุขศึกษาแก่ผู้ป่วยและญาติบนหอผู้ป่วย ส่วนประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ในชุมชนยังมีน้อย

2.3 บทบาทผู้ให้คำปรึกษา นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านความตั้งใจ มุ่งมั่น อยู่ในระดับมาก คือร้อยละ 55.0 รองลงมาการรับรู้ประสบการณ์ และการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่ตอบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยให้เหตุผลดังนี้ การเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม พบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ ยังมีการเตรียมตัวน้อยเกินไปในการให้คำปรึกษาและไม่ค่อยได้ทบทวนความรู้เท่าที่ควร รองลงมาคือ เวลาในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมีน้อยเพราะว่ามีงานที่รับผิดชอบมาก ส่วนความตั้งใจ มุ่งมั่น พบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ ยังไม่ค่อยมีความมั่นใจในความรู้ที่จะให้คำปรึกษา สำหรับการรับรู้ประสบการณ์พบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติการ ให้คำปรึกษาน้อย

2.4 บทบาทผู้ร่วมงาน นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านความตั้งใจ มุ่งมั่น อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ร้อยละ 51.4 และมีความพร้อมอยู่ในระดับมากคือ การเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและการรับรู้ประสบการณ์ และพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่ตอบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยให้เหตุผลดังนี้ การเตรียมตัวพบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ ไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของพยาบาลจบใหม่ ส่วนความตั้งใจ มุ่งมั่น พบว่าเหตุผลคือ ไม่ค่อยให้ความสำคัญของการทำงานเป็นทีม สำหรับการรับรู้ประสบการณ์พบว่าเหตุผลคือมีโอกาสน้อยในการทำงานเป็นทีม และไม่ค่อยมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.5 บทบาทผู้นำ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านการรับรู้ประสบการณ์ อยู่ในระดับมากคือร้อยละ 58.6 รองลงมาความตั้งใจ มุ่งมั่น และการเตรียมตัวเกี่ยวกับการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่ตอบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยให้เหตุผลดังนี้ การเตรียมตัวพบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ ไม่มีเวลาได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในบทบาทผู้นำทีมพยาบาล รองลงมาไม่ค่อยได้ตระหนักในบทบาทผู้นำเพราะไม่ค่อยมีโอกาสปฏิบัติบทบาทผู้นำ ส่วนความตั้งใจ มุ่งมั่น พบว่าเหตุผลคือ คิดว่าสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานจะไม่เอื้ออำนวยให้แสดงบทบาทผู้นำเนื่องจากเป็นพยาบาลจบใหม่ และการรับรู้ประสบการณ์พบว่าเหตุผลคือ ส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานในบทบาทของสมาชิกทีมพยาบาลมากกว่าบทบาทผู้นำทีมพยาบาล

2.6 บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านความตั้งใจ มุ่งมั่น อยู่ในระดับมากคือ ร้อยละ 59.4 รองลงมาการรับรู้ประสบการณ์และการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติม และพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่ตอบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยให้เหตุผลดังนี้ การเตรียมตัวพบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือไม่มีเวลาในการคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติมใหม่ๆทั้งที่เกี่ยวกับวิชาชีพและข้อมูลข่าวสารต่างๆ รองลงมาคือ เอกสารข้อมูลต่างๆ ในห้องสมุดวิทยาลัยฯ มีไม่ค้อยเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาส่วนความตั้งใจ มุ่งมั่น พบว่าเหตุผลคือ คิดว่ามีความสามารถน้อยที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับการรับรู้ประสบการณ์พบว่าเหตุผลคือ ไม่ค้อยมีโอกาสนในการฝึกปฏิบัติบทบาทของผู้นำ เช่น การตัดสินใจแก้ปัญหาคณะหน้าหรือกรณีที่เกิดเหตุการณ์ต่างๆ

2.7 บทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านการรับรู้ประสบการณ์ อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ร้อยละ 55.8 และมีความพร้อมด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับมาก สำหรับความตั้งใจ มุ่งมั่น และพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่ตอบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อยโดยให้เหตุผลดังนี้ การเตรียมตัวพบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ ไม่ค้อยมีเวลาศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้รับบริการ รองลงมาคือเอกสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยในห้องสมุดมีน้อยไม่เพียงพอส่วนความตั้งใจ มุ่งมั่น พบว่าเหตุผลคือ ไม่ค้อยได้ตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิผู้รับบริการ สำหรับการรับรู้ประสบการณ์พบว่าเหตุผลคือ ไม่ค้อยมีโอกาสนในการปกป้องสิทธิของผู้ป่วยเนื่องจากมีงานในการให้การดูแลที่ต้องรับผิดชอบทางด้านการศึกษาพยาบาลมาก

2.8 บทบาทผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านการรับรู้ประสบการณ์อยู่ในระดับมาก คือร้อยละ 58.6 รองลงมาคือ ความตั้งใจ มุ่งมั่น ส่วนการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนคั่นคว่าหาความรู้เพิ่มเติม มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่ตอบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยให้เหตุผลดังนี้ การเตรียมตัวพบว่าเหตุผลที่มีมากที่สุดคือ ไม่มีเวลาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ประโยชน์แก่ผู้รับบริการ เช่น อุปกรณ์ทางการแพทย์ การใช้คอมพิวเตอร์ รองลงมาคือมีเวลาในการชี้แจงหรือปฐมนิเทศในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือค่อนข้างน้อย ส่วนความตั้งใจ มุ่งมั่น พบว่าเหตุผลคือ เวลาที่สอนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ค่อนข้างจำกัดนักศึกษาต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง บางครั้งทำให้เกิดความไม่มั่นใจ รองลงมาคือ ไม่ชอบ ไม่มีความถนัด สำหรับการรับรู้ประสบการณ์พบว่าเหตุผลคือมีโอกาสนในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์น้อยทำให้รู้สึกว่ไม่ค้อยมีประสบการณ์

อภิปรายผลการศึกษา

1. ความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพโดยรวมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ ชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 57.2 อธิบายได้ว่า ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษานักศึกษาพยาบาลจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการเตรียมตัวสอบประมวลผลรวบยอด เพื่ออนุมัติใบปริญญาบัตรตามที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกรุงเทพฯ ได้เข้าร่วมสมทบกับมหาวิทยาลัยมหิดล จากรายงานผลการสอบของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 พบว่ามีจำนวนผู้สอบผ่านรอบแรก จำนวน 132 คน จากนักศึกษาทั้งหมด 164 คน คิดเป็นร้อยละ 80.47 และผลการสอบรอบที่สองพบว่าสอบผ่านหมดทุกคน และนอกจากนี้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จะต้องมีการเตรียมตัวสอบเพื่อขึ้นทะเบียนใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ จากสภาการพยาบาล ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา จากรายงานผลการสอบเพื่อขึ้นทะเบียนใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ จากสภาการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ปีการศึกษา 2544 พบว่า มีจำนวนผู้สอบผ่านรอบแรก จำนวน 108 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 255 คน คิดเป็นร้อยละ 42.35 (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ, 2545, หน้า 5)

และจากการที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ ได้มีการประกันคุณภาพทางการศึกษาตามที่ได้รับรางวัลรองการประกันคุณภาพ ISO 9002 ในส่วนของหลักสูตรของการศึกษา ได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเป็นแบบบูรณาการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่สถาบันพระบรมราชชนกกำหนด มีจำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 144 หน่วยกิต ประกอบด้วย 4 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพการพยาบาล และหมวดวิชาเลือกเสรี ซึ่งในหมวดวิชาชีพการพยาบาลมีทั้งหมด 73 หน่วยกิต แบ่งเป็น การศึกษาภาคทฤษฎี 46 หน่วยกิต ภาคปฏิบัติ 27 หน่วยกิต (สถาบันพระบรมราชชนก, 2538, หน้า 38) และในแต่ละรายวิชาในหมวดวิชาชีพการพยาบาลมีการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติทุกรายวิชา ซึ่งวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ ได้จัดให้นักศึกษาได้ขึ้นฝึกปฏิบัติงานภายหลังจบการศึกษาภาคทฤษฎี โดยให้ขึ้นฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยจริงนักศึกษาได้มีโอกาสปฏิบัติให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยตามประสบการณ์ที่แต่ละรายวิชากำหนดไว้ เป็นการเสริมสร้างความมั่นใจและความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลให้แก่นักศึกษา นอกจากนี้ในการฝึกภาคปฏิบัติอาจารย์นิเทศได้ให้ความเอาใจใส่แก่นักศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติการพยาบาล สอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด รัชศาสตร์ (2538, หน้า 34) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความจำเป็นและความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานหรือให้บริการสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน ช่วยเสริมสร้างทักษะที่จะเป็นให้แก่ผู้เรียนและเสริมสร้าง

ความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับครูหรือผู้สอนที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง เป็นการนำความรู้จากภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ ช่วยเพิ่มและขยายขอบข่ายความรู้ให้เพิ่มพูนขึ้น ช่วยสร้างเสริมทักษะในการปฏิบัติให้กับนักศึกษาก่อนให้เกิดความมั่นใจ และมีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพมากขึ้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ประพนอม โอทกานนท์ (2538, หน้า 47) ที่กล่าวว่า พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ถ้าได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับการศึกษาของ วิราวุธ สิวดุลย์ และคณะ (2542, หน้า 19) เรื่องความพร้อมในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี ปีการศึกษา 2542 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 188 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถและความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลของผู้สำเร็จการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วิชุดา หารษาจารย์พันธ์ (2540, หน้า 90) เรื่อง ความพร้อมในการปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สถาบันการศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 จากสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน 7 แห่ง จำนวน 329 คน พบว่านักศึกษาพยาบาลรับรู้ว่ามีความพร้อมในการปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพโดยรวม อยู่ในระดับมาก แต่คัดค้านกับการศึกษาของ สมจิตต์ บุญเลิศ และคณะ (2543, หน้า 16) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2, 3, และ 4 จำนวน 40, 50, และ 60 คน ตามลำดับ พบว่า การเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

2. ความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพรายด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม พิจารณาดมราชหมวดทั้ง 8 หมวด พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกหมวด คือ ร้อยละ 68.6 อธิบายได้ว่า วิชาชีพพยาบาลกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ความสามารถตามขอบเขตความรับผิดชอบของวิชาชีพพยาบาลในการให้บริการได้ทุกระดับของการบริการสาธารณสุขแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ตามสภาพการณ์ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ซึ่งในส่วนกระบวนการการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี เน้นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อฝึกให้นักศึกษาได้เกิดกระบวนการคิด และศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและวิชาชีพเนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งจะเกิดจากตัวผู้เรียนเองและจะเกิดขึ้นง่ายเมื่อผู้เรียน

มีประสบการณ์ มีความพร้อมที่จะเรียนและใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตลอดจนสถาบันการศึกษาพยาบาลจะต้องมีความรับผิดชอบในการเตรียมพยาบาลให้มีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพพร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลทุกระดับสถานบริการ เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันพระบรมราชชนก, 2538, หน้า 25) นอกจากนี้ยังพบว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการให้บริการดูแลสุขภาพของประชาชน ผู้เรียนวิชาชีพนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อชีวิตมนุษย์ ให้การดูแลช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่เจ็บป่วยให้พ้นจากความทุกข์ทรมาน ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนในวิชาชีพพยาบาลจะต้องมีการเตรียมนักศึกษาให้มีความรอบรู้ มีความสามารถและมีความพร้อมเพียงพอที่จะให้บริการแก่ผู้รับบริการ ได้อย่างมีคุณภาพตามความต้องการของสังคม และยังพบว่า การปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ เป็นการแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพที่แตกต่างไปจากวิชาชีพอื่น เป็นวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติต่อชีวิตเพื่อนมนุษย์ ซึ่งการให้บริการจะมีความแตกต่างกันไปตามระดับสถานบริการ จึงมีความจำเป็นที่นักศึกษาพยาบาลจะต้องทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเมื่อสำเร็จเป็นพยาบาลวิชาชีพ (ทัศนา บุญทอง, 2539, หน้า 49) และในการปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพนั้น จะมีความเกี่ยวข้องทั้งผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน ตลอดจนสอดคล้องกับความคาดหวังของวิชาชีพและสังคมที่กำหนดขึ้นจากกรอบแนวคิดทางการพยาบาลที่ประกอบด้วย คน สภาพแวดล้อม ภาวะสุขภาพ ขณะเดียวกันการปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ยังต้องควบคุมและกำหนดด้วยกฎหมายโรคประกอบศิลปะ จรรยาบรรณวิชาชีพ ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพจะต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพทั้ง 8 บทบาท ได้แก่ บทบาทผู้ให้การดูแล บทบาทครูผู้ให้ความรู้ บทบาทผู้ให้คำปรึกษา บทบาทผู้ร่วมงาน บทบาทผู้นำ บทบาทผู้จัดการเปลี่ยนแปลง บทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ และบทบาทผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เพราะทั้ง 8 บทบาท จะมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นนักศึกษาพยาบาลจะต้องมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน หมั่นฝึกฝนทบทวนหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะสามารถแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถเหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา (ฟารีดา อิบราฮิม, 2541, หน้า 87) สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐสุรางค์ บุญจันทร์ และคณะ (2544, หน้า 69) เรื่อง ปัจจัยทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2, 3, และ 4 จำนวน 259 คน ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาพยาบาลมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและมีความรักในการเรียน มีการทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม อยู่ในระดับสูง

2.2 ความพร้อมด้านความตั้งใจ มุ่งมั่น ในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ พิจารณาตามรายหมวดทั้ง 8 หมวด พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก 7 หมวดคือ ร้อยละ 48.6 – 59.3 ส่วนอีก 1 หมวดคือบทบาทผู้ร่วมงานอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 68.6 อธิบายได้ว่า วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องให้บริการด้านสุขภาพอนามัยที่สอดคล้องตามความคาดหวังของสังคมและผู้รับบริการกล่าวคือ สมาชิกของวิชาชีพพยาบาลจะต้องมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความตั้งใจ มุ่งมั่น มีใจรักในวิชาชีพ ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเองสามารถที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้อย่างภาคภูมิใจ ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอยู่ตลอดเวลา (นันทนา น้ำฝน, 2538, หน้า 35) ซึ่งการที่บุคคลมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมใดๆนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่มีความเชื่อหรือทัศนคติที่ดีต่อเรื่องนั้นๆ และจากการที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครุุงเทพ ได้ให้ความสำคัญกับการปลูกจิตสำนึกของนักศึกษาพยาบาลมีส่วนทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลซึ่งทัศนคตินั้นถือว่าเป็นความรู้สึกรู้สึก ความคิด ความเชื่อของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยการแสดงออกทางด้านร่างกายและจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล ซึ่งทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในหน้าที่การงานหรืออาชีพของตน ซึ่งทัศนคติต่อวิชาชีพเป็นสิ่งที่ต้องมีในตัวพยาบาลทุกคน เพราะว่าถ้าบุคคลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพของตนแล้ว ย่อมจะทำให้หน้าที่ของตนได้ไม่ดีเท่าบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งผู้ที่จะเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีได้นั้นต้องเป็นคนที่รักในวิชาชีพนี้จริงๆ มีความเสียสละและมีคุณธรรมประจำใจจึงจะสามารถประกอบวิชาชีพนี้ได้อย่างภาคภูมิใจ (พาริดา อิบรฮิม, 2540, หน้า 48) และจากการที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครุุงเทพ ได้มีการประเมินทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี ตั้งแต่ก่อนศึกษาในระหว่างที่ศึกษาและก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา พบว่าจากรายงานการประเมินทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2544 พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครุุงเทพ, 2545, หน้า 10) สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรานุช ศิวคุลย์ และคณะ (2542, หน้า 19) (เรื่องเดิม) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลด้านความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก

2.3 ความพร้อมด้านการรับรู้ประสบการณ์ในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ พิจารณาตามรายหมวดทั้ง 8 หมวด พบว่านักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก 7 หมวด ร้อยละ 48.6 – 67.9 ส่วนอีก 1 หมวด คือบทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.8 อธิบายได้ว่า จากการที่สถาบันพระบรมราชชนกได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากเหตุการณ์จริงให้โอกาส

นักศึกษานำความรู้จากภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล โดยได้ทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง ได้ฝึกการตัดสินใจและการแก้ปัญหาทางการพยาบาลด้วยตนเอง การศึกษาภาคปฏิบัติจึงนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล เพราะว่าการฝึกประสบการณ์เป็นการสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดความคิดอย่างอิสระ ส่งเสริมให้นักศึกษามีความเจริญทางด้านสติปัญญา และวิชาชีพอีกทั้งยังช่วยพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล นอกจากนี้ยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ทักษะการพยาบาลที่นักศึกษาพยาบาลจะสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้เป็นอย่างดี (สถาบันพระบรมราชชนก, 2538, หน้า 45) โดยในส่วนของเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ได้กำหนดให้นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติในแต่ละรายวิชาที่มีการฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาละประมาณ 3-4 สัปดาห์ (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ, 2544, หน้า 4)

สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ (จากตารางภาคผนวก 1-8) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมด้านประสบการณ์ในรายละเอียดแต่ละบทบาทอยู่ในระดับมากได้แก่ บทบาทผู้ให้การดูแล เช่น การใช้กระบวนการพยาบาลในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ การนำทฤษฎีการพยาบาลมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการพยาบาล และการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนและการพยาบาลเพื่อฟื้นฟูสภาพเพื่อลดหรือป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนตลอดจนการประเมินผลการพยาบาล บทบาทครูผู้ให้ความรู้ เช่น การประเมินความพร้อมของผู้รับบริการในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง การวางแผนการสอนสุขศึกษาและเลือกใช้สื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมประกอบการสอนมีประสบการณ์การสอนสุขศึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม รวมทั้งมีการประเมินผลตามผลภายหลังการให้สุขศึกษา บทบาทผู้ให้คำปรึกษา เช่น การให้คำปรึกษาที่ดีโดยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการและสมาชิกในครอบครัว เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการได้ประเมินและรับทราบปัญหา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหด้วยตนเอง และผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้คำปรึกษาตามความเหมาะสม บทบาทผู้ร่วมงาน เช่น เป็นผู้ร่วมงานที่ดีโดยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรที่มีสุขภาพและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีความสามารถในการสื่อถึงความต้องการของผู้รับบริการให้ผู้ร่วมงานเข้าใจตรงกัน รวมถึงเรียนรู้หลักการทำงานเป็นทีมรู้จักยอมรับและให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นต่อผู้ร่วมงาน บทบาทผู้นำ เช่น เป็นผู้นำที่ดีโดยรู้จักมอบหมายงานให้กับผู้ร่วมงาน การให้คำปรึกษาแนะนำ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน รู้จักอุทิศตนเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และการติดตามและนิเทศการทำงานของผู้ร่วมงานรวมทั้งการแสดงการยกย่องชมเชยและยินดีให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น มีความสามารถในการจูงใจผู้รับบริการและผู้ร่วมงานให้คล้อยตามความคิดได้อย่างเหมาะสม การริเริ่มและเสนอความคิดเห็น

ที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการให้บริการ และการพัฒนาตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม บทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ เช่น การให้บริการด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลในการรักษาความลับของ ผู้รับบริการและคำนึงถึงความปลอดภัยในการให้การพยาบาล การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการรักษา พยาบาลและสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับแก่ผู้รับบริการ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ให้บริการ กับบุคคลอื่นในการปกป้องสิทธิผู้รับบริการ และดูแลปกป้องผลประโยชน์ของผู้รับบริการและปฏิบัติ การพยาบาลด้วยความสุภาพนุ่มนวลและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้รับบริการ บทบาทผู้ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เช่น การสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ การใช้เทคโนโลยีสาร สนเทศในการบันทึกข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการให้การพยาบาลและการแนะนำการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้กับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่นๆ ตลอดจนรู้จัก เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ในการให้บริการได้อย่างเหมาะสม

การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ เรลลี่ และ โอมารัม (Reilly and Oeraman, 1992, p. 172) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาพยาบาลต้อง ปฏิบัติและลงมือกระทำด้วยตนเอง ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับการใช้สติปัญญาในการพิจารณาปัญหา ต่าง ๆ ดังนั้นการจัดให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะจะช่วยให้นักศึกษา พยาบาลได้เผชิญกับสถานการณ์จริง นักศึกษาได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการนำ ความรู้ภาคทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ฝึกฝนที่จะรับผิดชอบในเรื่องงานด้วยตนเองและ ยังพบว่า การนำเอากระบวนการพยาบาลมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อ คุณภาพทางการพยาบาล เนื่องจากเป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่องเป็นขั้นตอนและมีเหตุผลทางการ พยาบาลและสามารถปฏิบัติได้อย่างอิสระ โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนตามลำดับตั้งแต่การประเมินสภาวะ สุขภาพของผู้รับบริการ จนถึงการประเมินผลการพยาบาลและกระบวนการพยาบาลจะเป็นสื่อกลาง ของการนำความรู้ในทางทฤษฎีการพยาบาลไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพ (นันทนา น้าฝน, 2538, หน้า 19) สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรานุช ศิวคุลย์ และคณะ (2542, หน้า 19) (เรื่องเดิม) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมในการเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล ด้านความสามารถในการปฏิบัติ การพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของณัฐสุรางค์ บุญจันทร์ และคณะ (2544, หน้า 69) (เรื่องเดิม) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการใช้ทักษะประสบการณ์ ในการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาของสมจิตต์ บุญเลิศ และคณะ (2544, หน้า 18) (เรื่องเดิม) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการเตรียมความพร้อมใน การฝึกปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

3. ความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพพรายหมวดทั้ง 8 บทบาท ได้แก่

3.1 บทบาทผู้ให้การดูแล พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมในระดับมาก อธิบายได้ว่า วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะของการปฏิบัติในรูปแบบของการให้บริการแก่ มนุษย์ ซึ่งปรากฏในลักษณะของการดูแลทั้งผู้ที่มีภาวะสุขภาพดีและผู้ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพการ ให้การดูแลจึงจัดว่าเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล และในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติมี การจัดให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการดูแลผู้รับบริการ นักศึกษาจึงได้มีโอกาสเรียนรู้ได้ ลงมือปฏิบัติตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง และเป็นการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นให้แก่นักศึกษา ซึ่ง ประพนอม โอทกานนท์ (2538, หน้า 42) ได้กล่าวว่า พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เพียงใดขึ้นอยู่กับที่ได้รับการศึกษาอบรมตาม หลักสูตรการ ได้มีโอกาสสวมบทบาท และปฏิบัติกรพยาบาลในบทบาทหน้าที่พยาบาลวิชาชีพใน สถานการณ์จริง นอกจากนี้ สมจิต หนูเจริญกุล (2539, หน้า 151) ได้กล่าวว่า บทบาทผู้ให้การดูแล เป็นบทบาทที่สำคัญในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ จุดมุ่งหมายของบทบาทนี้เพื่อเป็นการ ช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้รับบริการพยาบาลจะต้องให้การดูแลผู้รับบริการ โดยการคำนึง ถึงสวัสดิภาพของผู้รับบริการแต่ละคนเป็นหลัก และจะต้องให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการอย่าง ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชดา หารษาจารย์พันธ์ (2540, หน้า 95) (เรื่องเดิม) พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ระบุว่ามีความพร้อมใน การปฏิบัติบทบาทผู้ให้การดูแลอยู่ในระดับมาก

แต่พบว่าเมื่อนักศึกษาบางส่วนที่มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทผู้ให้การดูแลใน ส่วนของการเตรียมตัวบทพจนคั้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.5 คือให้การ ดูแลที่มีความครอบคลุมบริการและครอบคลุมประเภทผู้รับบริการ เช่น การให้การพยาบาลในภาวะ วิกฤติ เนื่องจากมีประสบการณ์ตรงน้อยในการดูแลผู้ป่วยภาวะวิกฤติ เช่น การช่วยฟื้นคืนชีพ อธิบายได้ว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตมนุษย์ ดังนั้นผู้ปฏิบัติการ พยาบาลไม่ว่าจะเป็นพยาบาลหรืออาจารย์พยาบาลจะต้องมีการระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาด เกิดขึ้นกับผู้รับบริการซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้รับบริการ ดังนั้นในสถานการณ์ที่มีภาวะฉุกเฉิน ส่วนใหญ่แล้ว นักศึกษาพยาบาลจะมีบทบาทเป็นผู้สังเกตการณ์ไม่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองตาม ลำพัง ด้วยเหตุผลดังกล่าว นักศึกษาจึงมีการรับรู้ความพร้อมในการพยาบาลภาวะฉุกเฉินอยู่ในระดับ ปานกลาง (วิชดา หารษาจารย์พันธ์, 2540, หน้า 105)

3.2 บทบาทครูผู้ให้ความรู้ พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ใน ระดับมาก อธิบายได้ว่า ในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลนั้นนักศึกษาได้มีโอกาสปฏิบัติบทบาทนี้

ค่อนข้างมากเพราะว่าจะต้องมีการสอนสุขศึกษาให้ความรู้และคำแนะนำ ตลอดจนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้รับบริการและผู้ร่วมงานอยู่เสมอ ซึ่ง วิมลศรี ศรีสุวรรณ (2541, หน้า 65) กล่าวว่า บทบาทการสอนหรือการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเป็นบทบาทหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะพยาบาลมีหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ผู้รับบริการและครอบครัว ซึ่งนักศึกษาพยาบาลเป็นส่วนหนึ่งของทีมพยาบาลในการให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้รับบริการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับบริการมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและดูแลสุขภาพของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของชไวน์เรน (Schwirian, 1998, p. 154) ที่กล่าวว่า พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมในการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพเพื่อให้ผู้รับบริการและครอบครัวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของตนเองและครอบครัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉันทนา พินิจจันทร์ (2544, หน้า 79) เรื่องการใช้ทักษะที่จำเป็นในการให้บริการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขต 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 80 คน ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลวิชาชีพมีทักษะในการสอนสุขศึกษาอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า มีนักศึกษาบางส่วนที่มีความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทครูผู้ให้ความรู้ในส่วนของการเตรียมตัวทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 41.4 เนื่องจากทำให้สุขศึกษาเตรียมตัวได้ไม่ค่อยดีเนื่องจากไม่มีเวลาในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และไม่มี ความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้หรือให้สุขศึกษาเนื่องจากรับรู้ว่ามีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้หรือให้สุขศึกษาน้อย โดยเฉพาะประสบการณ์การให้สุขศึกษาในชุมชน

3.3 บทบาทผู้ให้คำปรึกษา พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าเนื่องจากบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้ให้คำแนะนำมาเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยในปัจจุบันประชาชนมีความรู้ทางด้านสุขภาพดีขึ้น และมีความสนใจในการดูแลสุขภาพของตนเองเพิ่มมากขึ้น ทำให้บทบาทพยาบาลวิชาชีพในส่วนของการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้รับบริการมีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิม โดยจะมีการเน้นการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้รับบริการเป็นรายบุคคลมากขึ้น ดังนั้นฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลจึงได้มีการฝึกฝนประสบการณ์เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่ผู้รับบริการ ตลอดจนการได้เห็นแบบอย่างที่ดีของพยาบาลประจำการในการให้คำปรึกษาแก่ผู้รับบริการจะช่วยให้ นักศึกษาได้เรียนรู้ว่าควรปฏิบัติบทบาทของตนเองอย่างไร (จินตนา ยูนิพันธ์, 2537, หน้า 38) นอกจากนี้ อรพรรณ ลือบุญรัชชัย (2541, หน้า 107) ได้กล่าวว่า บทบาทพยาบาลในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้รับบริการและครอบครัวปรับตัวต่อความเจ็บป่วยได้อย่างเหมาะสม โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้

ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้และเข้าใจปัญหาของตนเอง มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเอง และพัฒนาตนเองไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนในกรณีที่ผู้รับบริการต้องการความช่วยเหลือพยาบาลสามารถหาแหล่งที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับบริการได้ตามความเหมาะสม ซึ่ง เลดดี และ เปเปอร์ (Leddy , & Peper, 1998 p. 147) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของวิชาชีพพยาบาลว่า บทบาทการให้คำปรึกษาเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่พยาบาลวิชาชีพจะต้องสามารถให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และแนะนำแหล่งประโยชน์ที่ผู้รับบริการสามารถขอความช่วยเหลือได้ ตลอดจนการให้การสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยและญาติ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของผู้รับบริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชิตา หารษาจารย์พันธ์ (2540, หน้า 90) (เรื่องเดิม) พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 รับรู้ว่ามีความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทผู้ให้คำปรึกษาในระดับมาก

การศึกษาค้นคว้านี้ยังพบว่านักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่มีความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทผู้ให้คำปรึกษาในส่วนของการเตรียมตัวเกี่ยวกับบททวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 40.7 เนื่องจากมีการเตรียมตัวน้อยไม่ค่อยมีการทบทวนความรู้เท่าที่ควร มีงานที่รับผิดชอบมาก ทำให้ไม่ค่อยมีความมั่นใจในการให้คำปรึกษา

3.4 บทบาทผู้ร่วมงาน พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นงานที่ต้องปฏิบัติกับผู้รับบริการรวมทั้งบุคลากรอื่นๆ ในทีมสุขภาพ ได้แก่ แพทย์ เภสัชกร ทันแพทย์ นักโภชนาการ นักสังคมสงเคราะห์ นักกายภาพบำบัด ฯลฯ เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยดี พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ ซึ่งนักศึกษาพยาบาลมีการเรียนรู้บทบาทนี้ในฐานะเป็นสมาชิกผู้ร่วมงานในทีมสุขภาพ มีโอกาสได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมงานที่ดีในระหว่างที่ฝึกปฏิบัติงาน ดังนั้นนักศึกษาจึงได้เห็นแบบอย่างบทบาทผู้ร่วมงานจากพยาบาลประจำการ และอาจารย์พยาบาล ตลอดจนได้ทดลองสวมบทบาทนี้ด้วยตนเองทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี (งานเอก ถิ่นธนา, 2539, หน้า 125) นอกจากนี้ คาร์ตาลโน (Catalano, 1996, p. 89) ยังได้กล่าวว่า หากพยาบาลมีความสามารถในการปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีจะส่งผลให้สามารถให้การพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพเกิดผลดีแก่ผู้รับบริการเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับนับถือ เกิดความเชื่อมั่นไว้วางใจ ยินยอมให้มีอำนาจในการบริหารจัดการได้อย่างอิสระ เกิดภาพลักษณ์ของวิชาชีพที่ดี ยกระดับสถานภาพของความเป็นวิชาชีพให้มีเกียรติมีศักดิ์ศรี และสามารถจูงใจให้ผู้มีสติปัญญาสูงสมัครเข้ามาศึกษาในวิชาชีพมากขึ้น และจากการกำหนดมาตรฐานการพยาบาลในส่วนการปฏิบัติการพยาบาลเชิงวิชาชีพพบว่า บทบาทด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในทีมสุขภาพเป็นหนึ่งในบทบาทที่มีความสำคัญที่พยาบาลวิชาชีพจะต้องแสดงบทบาทการการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อรักษามาตรฐานของ

การปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ (กุลวดี มุทุมม, 2542, หน้า 42) สอดคล้องกับการศึกษาของ อัจฉรา เดชขุน (2539, หน้า 69) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลและความพึงพอใจในงานกับความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 70 คน ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตพยาบาลมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านมนุษยสัมพันธ์ที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรรัตน์ ปู่เต๊ะ (2543, หน้า 62) เรื่องการประเมินการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลโรคทรวงอก กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 304 คน ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลแสดงพฤติกรรมกรรมการยอมรับผู้ป่วยและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนสามารถปฏิบัติบทบาทผู้ร่วมงานอยู่ในระดับดี

การศึกษาค้นคว้ายังพบว่า มีนักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทผู้ร่วมงานในส่วนของเตรียมตัวบทพจนาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 27.9 เนื่องจากไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของพยาบาลจบใหม่ และมีโอกาสในการทำงานร่วมกับทีมพยาบาลบนหอผู้ป่วยน้อย

3.5 บทบาทผู้นำ พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า พยาบาลจะต้องมีความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นเชื่อถือและปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมาย สุขภาพ มีความสามารถสื่อสารให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ให้ความเคารพในความเป็นบุคคลของผู้ป่วย ไม่ตำหนิแต่กระตุ้นให้มีการพูดและเผชิญปัญหาให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันไม่หนีปัญหาหรือละเลยและให้ข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสม ปรับให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันมีการใช้อำนาจที่เหมาะสม สามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเข้ามาใช้แก้ไขสถานการณ์และพัฒนาประสิทธิภาพงาน ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำ ให้การชี้แนะ สนับสนุนผู้ร่วมวิชาชีพและผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความพร้อมในการเป็นผู้นำทีมการพยาบาลและในฐานะที่เป็นผู้ให้การพยาบาล ทำให้พยาบาลวิชาชีพที่จบใหม่ต้องมีคุณสมบัติบทบาทการเป็นผู้นำทีมการพยาบาล มีความสามารถทำให้ผู้รับบริการมองเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง รู้จักการที่จะแสดงความยินดียกย่อง ชมเชยในความสำเร็จของผู้อื่น และเป็นผู้ประสานงานการรักษาพยาบาล ทั้งนี้เพราะทุกองค์กรย่อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ พยาบาลวิชาชีพในฐานะที่เป็นผู้นำทีมการพยาบาลจะต้องมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิก และในฐานะที่เป็นผู้ให้การพยาบาล จะต้องสามารถเปลี่ยนแปลงผู้รับบริการและครอบครัวให้มีเจตคติและพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้อง นั่นคือต้องมีความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลอื่น ได้ดีรวมถึงการมีวิธีการจูงใจให้บุคคลเกิดการยอมรับเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (ฟาริดา อิมราฮิม, 2541, หน้า 168) นอกจากนี้ แมนเฟรดิ และ

วาติกา (Manfredi & Valiga, 1990, p. 178) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำในวิชาชีพการพยาบาลพบว่า การศึกษาด้านพยาบาลศาสตร์ ได้เน้นการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาสามารถเป็นผู้มีส่วนร่วมไปกับการจัดการ โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา สภากาพยาบาลแห่งชาติ ได้กำหนดอย่างชัดเจนให้มีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและการจัดการในหลักสูตรพยาบาลวิชาชีพ ซึ่ง แคมป์เบลล์ และคิเนียน (Campbell & Kinion, 1993, p. 164) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้นำทางการพยาบาลเพื่อให้ได้ผู้นำทางการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพสามารถเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ในส่วนการศึกษาด้านพยาบาลในประเทศไทยพบว่าภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาให้มีในบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ บางสถาบันได้กำหนดภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติหนึ่งของบัณฑิตพยาบาล และยังพบว่ากลุ่มผู้บริหารที่ถูกสัมภาษณ์แบบลึก ระบุคุณสมบัติหนึ่งที่บัณฑิตทางการพยาบาลพึงมีคือ การมีภาวะผู้นำด้านการปฏิบัติการพยาบาล เพราะเชื่อว่าภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการพยาบาล (อวยพร ตันมุขกุล, 2541, หน้า 65) ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการ กล่าวคือมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลรวมทั้งความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และได้แสดงความรู้ความสามารถของตนให้ผู้อื่นทั้งที่เป็นผู้รับบริการ ครอบครัวผู้รับบริการ ผู้ร่วมทีมสุขภาพจนเป็นที่ประจักษ์และยอมรับซึ่งถือได้ว่าพยาบาลอยู่ในตำแหน่งผู้นำ โดยไม่ต้องได้รับการมอบหมายอย่างเป็นทางการจากองค์กรในสภาพการเป็นผู้นำ พยาบาลจึงต้องแสดงความสามารถในการเป็นผู้นำ จึงจะสามารถนำผู้รับบริการให้บรรลุเป้าหมายในการมีภาวะสุขภาพที่ดีได้ (Marquis & Huston, 1995 อ้างใน สมจิต หนูเจริญกุล, 2541, หน้า 94) สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลทิพย์ ตั้งหลักมั่นคง (2539, หน้า 78) เรื่อง พฤติกรรมการเป็นผู้นำของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลตามการรับรู้ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล จำนวน 32 คน พบว่าหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลรับรู้พฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนเองอยู่ในระดับสูง ชัดแจ้งกับการศึกษาของ วิชดา หารษาจรุพันธ์ (2540, หน้า 90) (เรื่องเดิม) พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 รับรู้ว่ามีความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบว่ามีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทผู้นำในส่วนของการเตรียมตัวทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.5 เนื่องจากไม่ได้ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำ เพราะคิดว่าพยาบาลจบใหม่ส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานในบทบาทของสมาชิกทีมพยาบาลมากกว่าบทบาทผู้นำทีมพยาบาล

3.6 บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า บทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพยาบาลวิชาชีพ เป็นบทบาทที่มีความท้าทายความสามารถของพยาบาล ในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในสถานการณ์ต่างๆ พยาบาลจะต้องมีการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับตนเองและวิชาชีพ หมั่นทบทวนหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รวมทั้งมีการศึกษาหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มวิทยะฐานะทางด้านวิชาชีพ ให้มีการพัฒนาอื่นๆ ขึ้นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งพยาบาลไม่เพียงแต่มีทักษะในการจัดการกับเหตุการณ์ปกติในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่จะต้องสามารถจัดการกับเหตุการณ์ฉุกเฉินได้อย่างเหมาะสมรวดเร็วทันกับเวลา นอกจากนี้ยังต้องสามารถคาดการณ์และจัดการกับภาวะวิกฤติต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และมีความปลอดภัยในชีวิตของผู้ป่วย (สมจิต หนูเจริญกุล, 2541, หน้า 88) นอกจากนี้ คูซส์ และโพสนเนอร์ (Kouzes & Posner, 1995, pp. 197-198) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงว่า ผู้นำจะเป็นผู้ที่แสวงหาโอกาสทำงานที่ท้าทาย ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มสิ่งใหม่ และเจริญก้าวหน้า โดยมีความเชื่อในความสามารถของมนุษย์ที่ปรับตัวเรียนรู้และเจริญก้าวหน้าได้ ผู้นำไม่เพียงมีความสนใจเหตุการณ์ในปัจจุบันเท่านั้น แต่จะมีวิสัยทัศน์ นั่นคือ สนใจเหตุการณ์ในอนาคตด้วย ทั้งยังมีความรัก ความภาคภูมิใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นกันเอง มีเมตตาคุณากับผู้ร่วมงานดั่งสมาชิกครอบครัว ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะไม่ใช้การบังคับหรือควบคุม แต่จะให้การส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งจะสร้างความไว้วางใจ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่ใช่บุคคลที่มีบุคลิกน่านับถือ หรือเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งสูงเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้ที่มีพลังและกระตือรือร้นตั้งใจมุ่งมั่นในจุดมุ่งหมายและมีความเชื่อถือได้ ซึ่งทุกคนสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้จากการเรียนรู้และฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของวิชาชีพพยาบาลพบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับบริการหรือสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพผู้รับบริการทั้งที่บ้านและโรงพยาบาล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่พยาบาลได้วางวางแผนกำหนดขึ้นย่อมพัฒนาความรู้ ทักษะ ความรู้ลึก เจตคติและอาจเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับบริการให้เข้าลักษณะสุภาพที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้รับบริการมีชีวิตตามปกติสุข ซึ่งในการปฏิบัติบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้น พยาบาลวิชาชีพต้องมีความสามารถในการพูดและสื่อความหมายที่ดีเป็นผู้ประสานที่มีความสามารถในการจูงใจโน้มน้าวความคิดให้คนทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิก สามารถเปลี่ยนแปลงผู้รับบริการและครอบครัวให้มีเจตคติและพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้อง นั่นคือ จะต้องมีความสามารถในการจูงใจให้บุคคลเกิดการยอมรับเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงริเริ่มงานใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพในการให้บริการ

ซึ่ง สมพันธ์ ทัศนระนันท์ (อ้างใน วิชชุดา ธรรมชาติพันธุ์, 2540, หน้า 41) กล่าวว่า พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยให้การชี้แนะสนับสนุนผู้ร่วมวิชาชีพให้ปฏิบัติตามหน้าที่อย่างถูกต้องเหมาะสมต้องมีความสามารถในการพูดและสื่อความหมายที่ดี เป็นผู้ประสานงานที่มีความสามารถจูงใจให้คนทำงาน หมั่นฝึกอบรมผู้ได้บังคับบัญชาให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีอยู่เสมอ นอกจากนี้ อำพล จินดาวัฒน์ (2541, หน้า 13) ได้เสนอ

แนวคิดในการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตทางการพยาบาลให้มีความรู้ ความสามารถตรงกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า พยาบาลวิชาชีพ ควรจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพ มีความสามารถในการดูแลผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำ และผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ มีคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพในการปกป้องสิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ จรัสศรี ไกรนที (2539, หน้า 54) เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไปเขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 92 คน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ชัดแจ้งกับการศึกษาของ วิชุดา หารษาจารย์พันธ์ (2540, หน้า 90) (เรื่องเดิม) พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 รับรู้ว่ามีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับปานกลาง

การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า มีนักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเตรียมตัวบททวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 40 เนื่องจากไม่มีเวลาในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมใหม่ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับวิชาชีพและข้อมูลข่าวสารต่างๆรอบตัว เพราะลักษณะการทำงานของวิชาชีพพยาบาลต้องมีการปฏิบัติงานช่วงเวรเช้า เวรบ่าย หรือเวรดึกอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้ไม่ค่อยได้สนใจกับข้อมูลการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เท่าที่ควร

3.7 บทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยหรือผู้รับบริการนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการให้บริการสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต โดยเฉพาะในสังคมเมืองการให้การดูแลรักษาผู้ป่วยมีเรื่องของธุรกิจมาเกี่ยวข้อง ผู้ให้บริการที่ให้บริการด้วยความเต็มใจและมีจริยธรรมในการดูแลกลับมองการให้บริการเป็นเชิงธุรกิจมากกว่าคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพลดน้อยลง ทำให้ในปี พ.ศ. 2540 แพทยสภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทยสภา และคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะได้ร่วมกันออกประกาศรับรองสิทธิของผู้ป่วย ซึ่งเป็นคำประกาศสิทธิของผู้ป่วยในประเทศไทยขึ้นและได้ปรับคำร่างคำประกาศสิทธิผู้ป่วยเดิม พร้อมทั้งกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรประกาศเป็นคำประกาศสิทธิของผู้ป่วยเมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2541 ทำให้การให้บริการแก่ผู้ป่วยนั้น พยาบาลจะต้องตระหนักถึงสิทธิผู้ป่วยในขณะปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล เพื่อช่วยให้การบริการเป็นไปอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้ป่วย ทั้งนี้เพราะหากบุคลากรที่มิสุขภาพไม่สามารถตอบสนองตามความคาดหวังของผู้รับบริการได้ อาจทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ

เกิดการร้องเรียนหรือฟ้องร้องเป็นคดีความ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธาต่อวิชาชีพด้านสุขภาพ (สิริยา สัมมาวาจ, 2540, หน้า 29) ดังนั้นการปฏิบัติงานของพยาบาลจึงต้องยึดหลักการที่จะให้การปฏิบัติการพยาบาลอย่างดีที่สุด โดยคำนึงถึงสิทธิพื้นฐานที่ผู้ป่วยควรจะได้รับมีการส่งเสริมชี้แจงให้ผู้ป่วยได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย โดยการศึกษาคำประกาศผู้ป่วยไว้ทุกหอผู้ป่วยให้ผู้ป่วยสามารถมองเห็นได้ พร้อมทั้งมีการกำหนดระเบียบข้อปฏิบัติของโรงพยาบาลเรื่องแนวทางการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย (พิไลวรรณ จันทรสุกรี และคณะ, 2544, หน้า 82) นอกจากนี้ยังพบว่า การปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้ป่วยได้รับความปลอดภัยแล้ว ยังจะทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ป่วย และทำให้ผู้ป่วยให้ความร่วมมือในการรักษาเป็นอย่างดี และยังมีให้เห็นถึงจริยธรรมและคุณธรรมของวิชาชีพอีกด้วย (Monahan, Drake, & Neighbors, 1994 อ้างใน สมฤดี พุ่มท่าอิฐ, 2544, หน้า 32) สอดคล้องกับการศึกษาของ ประครอง ควรคิด และ วรณา รุ่งฉนิษฐา (2543, หน้า 22) เรื่อง การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วยและการรับรู้ของผู้รับบริการต่อการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพแผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลราชบุรี จำนวน 92 คน พบว่า พยาบาลมีการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วยอยู่ในระดับดีมาก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบว่า มีนักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ ในส่วนของการเตรียมตัวทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 27.1 เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาศึกษาทำความเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ป่วย เพราะว่ามีงานที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษาพยาบาลมาก

3.8 บทบาทผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอนพยาบาลในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดวิชาคอมพิวเตอร์ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ (ดวงฤดี ลาสุขะ และวันชัย มั่งค้าย, 2540, หน้า 28) ประกอบกับปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบการบริการสาธารณสุขของประเทศ และมีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันและการทำงานในวิชาชีพการพยาบาลในด้านต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยพบว่า ในส่วนของด้านการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับอุปกรณ์หรือเครื่องมือทางการแพทย์ในยุคนี้ มีองค์ประกอบของคอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น เครื่องควบคุมการหยดของของเหลว เครื่องวัดความดันโลหิตอัตโนมัติ เครื่องตรวจวัดคลื่นหัวใจอัตโนมัติ เป็นต้น ส่วนระบบข้อมูลผู้ป่วยในโรงพยาบาลบางแห่งได้นำมาจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูล

ส่วนกลาง เพื่อการสืบค้นข้อมูลที่รวดเร็วทันเหตุการณ์ ทำให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสามารถนำมาแก้ไข ปัญหาของผู้ป่วยได้ทันท่วงที ส่วนงานด้านบริหารการพยาบาล เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้าไปช่วย ในเรื่องของการจัดอัตรากำลัง การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ การประยุกต์ใช้แทนที่การทำงาน บางอย่าง เพื่อลดขั้นตอนหรือลดเวลาในการทำงานลง ตลอดจนนำมาใช้ประโยชน์ในการรวบรวม และนำเสนอข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนงานหรือการบริหารงาน สำหรับในด้านการศึกษา พยาบาลพบว่ารูปแบบของการเรียนการสอนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีการนำ คอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการนำเสนอข้อมูลด้วย คอมพิวเตอร์ และในรูปแบบการสร้างบทเรียนช่วยสอนด้วยคอมพิวเตอร์ รวมทั้งยังทำให้การสืบ ค้นข้อมูลทำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นโดยผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต (วิภาดา คุณาวิคติกุล, 2541, หน้า 7-9)

ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพในฐานะบุคลากรด้านสาธารณสุขและเป็นวิชาชีพกลุ่มใหญ่ กลุ่มหนึ่งที่ต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในฐานะผู้บันทึกข้อมูลหรือผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลในระบบ สารสนเทศ เช่น พยาบาลที่ห้องบัตรแผนกผู้ป่วยนอกมีหน้าที่ต้องคัดกรองผู้ป่วย โดยการซักประวัติ และตรวจร่างกายเบื้องต้น มีการบันทึกข้อมูลของผู้ป่วยเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อเข้าสู่ระบบฐาน ข้อมูลส่วนกลางของโรงพยาบาลในแผนกผู้ป่วยในทันที และก่อนที่ผู้ป่วยจะรับย้ายเข้ามาอยู่ใน แผนกผู้ป่วย พยาบาลสามารถที่จะตรวจสอบข้อมูลประวัติ อาการและการรักษาที่ผู้ป่วยได้รับมา ก่อนล่วงหน้าเพื่อนำไปใช้วางแผนการให้การรักษาพยาบาลได้ในทันที หรือการที่หัวหน้าฝ่ายการ พยาบาลสามารถตรวจสอบยอดจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาพยาบาลในแต่ละแผนก เพื่อคำนวณ ปริมาณงานและความพอเพียงของกำลังเจ้าหน้าที่ ประกอบการตัดสินใจในการจัดสรรอัตรากำลัง พยาบาลรับใหม่ให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ บทบาทพยาบาลวิชาชีพที่จะต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อมีการนำนวัตกรรม ใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน (สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข, 2543, หน้า 19) พยาบาล จึงจำเป็นต้องยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตและการทำงาน พร้อมทั้ง ปรับตัวให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อรักษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้พยาบาล วิชาชีพ ต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ข่าวสารด้านสุขภาพอนามัยที่มีอยู่มากมายจากสื่อต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต จากคอมพิวเตอร์ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น และจะต้องมีความสามารถในการใช้และควบคุม เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อนำไปใช้ได้เหมาะสมและปลอดภัยแก่ผู้รับบริการตลอดจนรู้จักวิธีการ ประเมินผลกระทบของเทคโนโลยีที่อาจเกิดกับผู้รับบริการ ครอบครัว และชุมชน เพื่อการเลือกใช้ ที่คุ้มค่าและเหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อทำงานร่วม

กับที่มีสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พยายามจึงต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา (ถนอมขวัญ ทวีบุรณ์, 2543, หน้า 8) สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉันทนา พิณจันทร์ (2544, หน้า 84) (เรื่องเดิม) พบว่า พยายามวิชาชีพมีทักษะในการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ในการสื่อสารกับผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบว่า มีนักศึกษาพยาบาลบางส่วนที่มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงาน บทบาทผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในส่วนของการเตรียมตัวบทพจนกันคว่าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 40.7 เนื่องจากไม่มีเวลาศึกษาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ ประกอบกับการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมีเวลาในการปฐมนิเทศเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ค่อนข้างน้อย จึงต้องศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ยังเกิดความไม่มั่นใจในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ และมีส่วนน้อยที่ทำให้เหตุผลว่าไม่ชอบ ไม่มีความถนัด

4. ผลการจำแนกความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาลโดยการพิจารณาความแตกต่างของระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ พบว่านักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อยู่ในระดับค่อนข้างดี มีระดับความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดคือร้อยละ 70.3 ซึ่งมากกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในระดับปานกลางและต่ำ อธิบายได้ว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมเป็นตัวบ่งบอกถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นตัวแสดงผลหรือแบ่งกลุ่มของผู้เรียน ออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความรู้ความสามารถ ทั้งนี้ยังเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณลักษณะและความสามารถของบุคคล และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไปในทางที่พึงประสงค์ อีกทั้งการเรียนการสอนในวิชาชีพการพยาบาลนั้น เป็นการเรียนรู้ที่นำความรู้จากทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากสิ่งที่ย่ำ ไม่ซับซ้อน ไปสู่สิ่งที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นนักศึกษาจึงได้พัฒนาทักษะในการคิดและการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งความรู้ที่ได้จากการศึกษานั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคะแนนเฉลี่ยสะสม นั่นคือ ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่าจะมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพมากกว่าผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ ซึ่ง เปรอร์รี่ Perkey (1990 อ้างใน นันทนา น้าฝน, 2539, หน้า 80) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง จะมีความรู้สึกในทางบวกกับความพร้อมของตนเองและรู้ลึกถึงคุณค่าของตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ สมจิตต์ บุญเลิศ และคณะ (2544, หน้า 16) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี (เรื่องเดิม) ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($p < .05$) ขณะเดียวกันเป็นที่น่าสังเกตว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในระดับดี มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพน้อยกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในระดับค่อนข้างดีและระดับปานกลาง อาจเนื่องจากนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ระดับดีบางส่วนมีความพร้อมในระดับปานกลางและต่ำ จึงทำให้มีจำนวนนักศึกษาที่มีความพร้อมในระดับดี มีจำนวนลดลง โดยนักศึกษาที่มีความพร้อมในระดับปานกลางและน้อยให้เหตุผลว่า มีความรู้สึกว่าความรู้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่นั้นยังไม่เพียงพอควรที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมมากกว่านี้ ในส่วนของการฝึกประสบการณ์ในคลินิกนั้น ให้เหตุผลว่าอยากมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริงให้ครอบคลุมผู้ป่วยทุกประเภท ทั้งนี้เพื่อฝึกฝนทักษะและสร้างความมั่นใจในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

สำหรับผู้บริหาร

1. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล และอาจารย์พยาบาลควรจัดเพิ่มเติมประสบการณ์เกี่ยวกับความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพทั้ง 8 บทบาท ให้กับนักศึกษาพยาบาลทั้งในระหว่างที่ศึกษาภาคทฤษฎีและในขณะที่ฝึกปฏิบัติงานตลอดจนช่วงการปัจฉิมนิเทศ
2. ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรกระตุ้นนักศึกษาให้มีการพัฒนาในเรื่องการเตรียมตัวในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้และมีการพิจารณาความเหมาะสมในด้านภาระงานที่มอบหมายให้กับนักศึกษา รวมทั้งการพัฒนาแหล่งค้นคว้าหนังสือหรือเอกสารข้อมูลทางวิชาการในด้านความเพียงพอของหนังสือเอกสารวิชาการกับจำนวนนักศึกษา และควรขยายเวลาของการเปิดให้บริการเพิ่มขึ้น
3. สำหรับการจัดปัจฉิมนิเทศให้กับนักศึกษานั้น ก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ นักศึกษาได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของพยาบาลจบใหม่ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา ต้องเน้นย้ำให้นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ
4. ควรมีการเปิดให้บริการด้านห้องฝึกปฏิบัติการให้กับนักศึกษาในช่วงนอกเวลาการเรียนการสอน โดยมีอาจารย์พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่เป็นผู้คอยให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ

สำหรับอาจารย์พยาบาล

1. อาจารย์พยาบาลผู้สอนทฤษฎีและนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน ควรกระตุ้นนักศึกษาในเรื่องการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ทั้ง 8 บทบาท เช่น การสอนสุขศึกษา การให้คำปรึกษา การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำและผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและวิชาชีพ

2. การนิเทศนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงาน ควรมีการประเมินสำรวจประสพการณ์ของนักศึกษา และจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะและประสพการณ์ในส่วนที่ยังขาด เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะและประสพการณ์ให้กับนักศึกษา ได้แก่ การพยาบาลในภาวะวิกฤติหรือภาวะฉุกเฉิน เช่น การช่วยฟื้นคืนชีพ การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ ประสพการณ์ในการให้สุขศึกษาและการให้คำปรึกษา การฝึกภาวะการเป็นผู้นำ การตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การตระหนักในเรื่องการปกป้องสิทธิของผู้ป่วย การทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในคลินิกและในที่ชุมชน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ มีส่วนสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทักษะและประสพการณ์ของนักศึกษา ทั้งยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษาในการก้าวสู่บทบาทพยาบาลวิชาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายผลการศึกษาความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ไปยังวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก หรือสถาบันอื่นๆ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาล ของสถาบันการศึกษาพยาบาล ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการจัดป้จฉฉฉฉฉฉ
4. ศึกษากิจกรรมรูปแบบการเรียนการสอนทางการพยาบาล ที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ
5. ศึกษาปัจจัยต่างๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน เช่น กลุ่มเพื่อนนักศึกษา สภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ ที่อาจจะม่ผลต่อความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล